

Dr hab. Aneta Sitek, prof. UŁ
Katedra Antropologii
Wydział Biologii i Ochrony Środowiska

Recenzja rozprawy doktorskiej lek. dent. Elizy Kołek
pt. „Psychologiczno – społeczne aspekty zakładania ozdób kolczykowych”

Przedstawiona do recenzji dysertacja dotyczy coraz bardziej powszechnego zjawiska *body piercingu* w kontekście jego uwarunkowań socjodemograficznych, psychologicznych, oraz skutków medycznych. Szczególną uwagę Autorka poświęciła powikłaniom związanym z zakładaniem ozdób kolczykowych w obrębie jamy ustnej.

Praca ma klasyczny podział na *Wstęp, Przegląd piśmiennictwa, Założenia i cele pracy, Materiał i metody, Wyniki, Dyskusję Wnioski, Streszczenie* (w języku polskim i angielskim) oraz *Piśmiennictwo*. Zwiera ona również dwa załączniki. Jeden z nich to zbiorcze oświadczenie współautorów publikacji, dotyczące ich indywidualnych udziałów w pracy pt. „*Oral and body piercing – are there any complications*” autorstwa Kołek E., Fijałkowska M., Antoszewski B. opublikowanej w 2019 r., w czasopiśmie *Journal of Stomatology*. Oświadczenie to zostało zamieszczone w związku z wykorzystaniem w dysertacji części wyników badań opublikowanych w tym artykule. Udział Doktorantki w powstaniu wymienionej publikacji wyniósł 70%, co w pełni uzasadnia wykorzystanie rezultatów opublikowanych tam badań w wynikowej części Jej rozprawy doktorskiej. Drugi załącznik stanowią kwestionariusze dwóch ankiet, z których jedna została wykorzystana do zbadania osób z ozdobami kolczykowymi, a druga do badań grupy kontrolnej, którą stanowiły osoby bez ozdób kolczykowych.

Praca liczy 142 strony, na których zamieszczono m. in. 35 tabel, 53 ryciny i 130 pozycji wykorzystanego w pracy piśmiennictwa.

Wstęp stanowi krótkie wprowadzenie do podjętej tematyki badawczej. Kolejny rozdział to obszerny *Przegląd piśmiennictwa*, w którym Autorka zawarła oparte na

literaturze przedmiotu, szczegółowe informacje na temat historii *body piercingu*, procedury kolczykowania, społecznej charakterystyki osób poddających się tego typu zabiegom, czynników motywujących do zakładania ozdób kolczykowych oraz powikłań po założeniu kolczyka. Rozdział ten został rzetelnie przygotowany, w oparciu o aktualne pozycje bibliograficzne i stanowi kompendium współczesnej wiedzy na temat zjawiska *body piercingu*.

W badawczej części pracy Autorka postanowiła zrealizować następujące cele:

1. przedstawić socjodemograficzną charakterystykę osób poddających się zabiegom kolczykowania;
2. przeanalizować psychologiczno-społeczne motywy skłaniające do „ozdabiania” ciała za pomocą kolczyków;
3. określić funkcje, jakie spełniają kolczyki dla osób je noszących;
4. porównać opinie na temat piercingu osób, które poddały się zabiegowi kolczykowania oraz osób bez ozdób kolczykowych;
5. ocenić frekwencję powikłań po zabiegach kolczykowania, oraz
6. ustalić i ocenić częstość powikłań po założeniu ozdoby kolczykowej w obrębie jamy ustnej.

Dla realizacji założonych celów badawczych Doktorantka zadbała o uzyskanie stosowanej zgody Komisji Bioetyki Uniwersytetu Medycznego w Łodzi, a następnie przeprowadziła badania ankietowe na grupie 200 osób posiadających ozdoby kolczykowe w jakimkolwiek miejscu ciała (poza płatkiem małżowiny usznej) i 200 osób, które nie poddały się zabiegowi *body piercingu*. Dodatkowo Autorka objęła badaniem ankietowym i stomatologicznym grupę 50 osób z ozdobami kolczykowymi w obrębie jamy ustnej. W tym miejscu pragnę zaznaczyć, że badanie zostało dobrze zaprojektowane, a każdy jego etap logicznie odpowiada potrzebie realizacji założonych celów badawczych. Do analizy zebranych danych Autorka dobrała prawidłowe metody statystyczne. Nie mam uwag do opisu materiału i stosowanych metod badawczych - rozdział ten został napisany w taki sposób, który bez problemu pozwoli powtórzyć badania wykonane przez Doktorantkę.

Rozdział *Wyniki* został podzielony na podrozdziały odpowiadające celom pracy, co uporządkowało obszerne dane analityczne. Wysoko oceniam tę część pracy doktorskiej, w której uwagę zwraca nie tylko szczegółowy i przejrzysty sposób prezentacji wyników, ale również klarowność ich opisu i interpretacji.

W *Dyskusji* Doktorantka starała się skonfrontować z literaturą przedmiotu wszystkie podjęte w pracy wątki badawcze, w dużej mierze z bardzo dobrym skutkiem.

Wnioski wynikające z przeprowadzonych badań zostały sformułowane poprawnie i stanowią odzwierciedlenie założonych celów pracy. W wyniku przeprowadzonych badań Doktorantka stwierdziła, że:

- posiadanie ozdób kolczykowych wiąże się z ryzykownymi zachowaniami, takimi jak nikotynizm i zażywanie narkotyków;
- modyfikacje ciała za pomocą *body piercingu* często są uzupełniane tatuażami;
- obecnie *body piercing* wzbudza mniejszą negację społeczną niż dawniej;
- głównymi motywacjami do założenia ozdoby kolczykowej jest zaznaczenie własnej indywidualności, dodanie sobie pewności, poprawa wyglądu, oraz podniesienie samooceny;
- najczęściej kolczykowaną okolicą ciała jest małżowina uszna, która jednocześnie jest najbardziej narażona na występowanie powikłań;
- kolczyki w obrębie jamy ustnej najczęściej prowadzą do starcia zębów i powstawania recesji dziąsłowych;
- osoby posiadające ozdoby kolczykowe w jamie ustnej często są nieświadome posiadania powikłań spowodowanych kolczykiem;
- występuje korelacja między niższym stopniem wykształcenia osób posiadających ozdoby kolczykowe a złym stanem higieny jamy ustnej.

Sądzę, że ten ostatni wniosek może być przyczynkiem do dalszych badań celem ustalenia czy wysoki wskaźnik próchnicy u osób z kolczykiem w obrębie jamy ustnej jest związany z obecnością ozdoby utrudniającej utrzymanie właściwej higieny jamy ustnej, czy też z niskim wykształceniem tej grupy osób, a co za tym idzie z ich niższą świadomością zdrowotną. Bardzo ciekawa i chyba nie do końca wykorzystana w kontekście wnioskowania jest część pracy dotycząca porównania oczekiwanych i uzyskanych efektów założenia ozdoby kolczykowej, oraz powiązania motywacji do założenia ozdoby kolczykowej z lokalizacji kolczyka.

Generalnie dysertacja posiada duży potencjał, który z pewnością winien być wykorzystany publikacyjnie. Tekst pracy jest napisany ładną, poprawną polszczyzną. W pracy odnalazłam pewne błędy literowe i interpunkcyjne, które jednak nie umniejszają merytorycznej wartości pracy.

Podsumowując stwierdzam, że rozprawa doktorska lek. dent. Elizy Kołek stanowi oryginalne rozwiązanie postawionego problemu badawczego. Autorka wykazała się rzetelną wiedzą teoretyczną i znajomością literatury z zakresu podjętej tematyki, a także umiejętnością prowadzenia pracy badawczej oraz formułowania i falsyfikacji hipotez badawczych. Na wysoką wartość badań naukowych zrealizowanych przez Doktorantkę składa się aktualność podjętej problematyki oraz aplikacyjny charakter wniosków. Przeprowadzone przez Doktorantkę badania pozwoliły na wytworzenie nowej wiedzy na temat socjodemograficznej specyfiki osób poddających się zabiegom kolczykowania ciała, motywów, którymi kierują się osoby poddające się takim modyfikacjom oraz na temat medycznych skutków tych zabiegów. Rezultaty przedstawionych w pracy badań powinny zostać wykorzystane w zdrowotnych programach profilaktycznych i edukacyjnych, a także w praktyce lekarskiej, stomatologicznej, psychologicznej i pedagogicznej.

Przedstawiona do recenzji dysertacja doktorska lek. dent. Elizy Kołek pt. *„Psychologiczno – społeczne aspekty zakładania ozdóbkolczykowych”* **spełnia warunki** stawiane w Ustawie o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki z dnia 14 marca 2003 roku (Dz. U. 2017 poz. 1789 z późn. zm.). W związku z tym wnoszę do Wysokiej Rady Nauk Medycznych Uniwersytetu Medycznego w Łodzi o dopuszczenie Doktorantki do dalszych etapów przewodu doktorskiego, tj. do publicznej obrony.

Ametia Sze

Łódź, 15 czerwca 2020 roku